

เชื่อไหมครับ ว่าเด็กบ้านนอกอย่างผมสมัยกว่า ๖๐ ปีก่อน ใช้กาบมะพร้าวเช็ดกัน

กาบมะพร้าวมีสองส่วน คือส่วนแข็งที่อยู่ด้านนอก กับส่วนเยื่อที่อยู่ด้านใน ส่วนเยื่อก็มีสองส่วน คือส่วนที่เป็นเส้นใย กับส่วนที่เป็นเนื้อเยื่อ ส่วนที่เป็นเส้นใยนี้เอามาพันเป็นเชือกได้ เรียกว่า “เชือกกาบพร้าว” (ออกเสียงสำเนียงใต้) ที่บ้านผมเอามาใช้ผูกกับ “กะลุ่ม” (ออกเสียงสำเนียงใต้) แปลว่าถัง สำหรับตักน้ำจากบ่อ ชาวบ้านแถวบ้านผมมีทักษะในการ “ควั่นเชือกพร้าว” กันเกือบทุกคน เวลานี้อาจเรียกว่า “ภูมิปัญญาท้องถิ่น”

เมื่อต้องการใช้เชือกกาบพร้าว แม่ของผมก็จะบอกให้คนแถวบ้าน หรือลูกจ้างช่วย “ควั่น” ให้ เขาจะเอากาบมะพร้าวมาทุบ เพื่อแยกเอาส่วนที่เป็นเส้นใยออกมา เส้นใยนี้มีขนาดค่อนข้างใหญ่ ส่วนมาก เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณครึ่งมิลลิเมตร ความยาวเท่าๆ กับขนาดของลูกมะพร้าว คือเป็นเส้นใยขนาดสั้น ยาวเพียงประมาณ ๒๐ เซนติเมตร แต่เมื่อเอามา “ควั่น” กันเข้า ก็จะได้เชือกยาวเท่าไรก็ได้ที่มีความแข็งแรง ขนาดใช้ล่ามควายได้ แต่ความแข็งแรงนี้ ขึ้นอยู่กับฝีมือคน “ควั่น” ด้วย

เชือกกาบมะพร้าวที่ใช้ล่ามถังตักน้ำนี้ไม่ทนนัก น่าจะใช้ได้ไม่ถึงปี เพราะเปียกน้ำอยู่ตลอดเวลา ทำให้ “ผูก” ง่าย คำว่า “ผูก” เป็นทั้งภาษาและสำเนียงบักซ์ได้บ้านผม แปลว่าผูก เชือกกาบมะพร้าวนี้นี้ หากใช้ในสภาพ ที่แห้ง ไม่โดนน้ำ จะทนนานหลายปี

ไฮไลท์ของกาบมะพร้าวกับเด็กบ้านนอก ไม่ใช่เรื่องเชือกกาบมะพร้าว แต่เป็นเรื่องวัสดุสำหรับเช็ดกัน หลังถ่ายอุจจาระ สมัยผมเด็กๆ ทุกคนใช้กาบมะพร้าวเช็ดกัน โดย “ส้วม” คือสุมทุมพุ่มไม้หลังบ้าน เครื่องมือในการไปถ่ายอุจจาระคือ “จอบงอ” กับกาบมะพร้าว

จอบงอ ใช้ชุดหลุมดินๆ สำหรับถ่ายอุจจาระแล้วกลบ กาบมะพร้าวใช้เช็ดกัน แต่เมื่อผมจำความได้ ผมใช้กาบมะพร้าวไม่บ่อยนัก เพราะมันบาดกัน ผมนิยมใช้กระดาษหนังสือพิมพ์มากกว่า เอามาขยำๆ ให้มันนุ่ม ก่อนใช้ หนังสือพิมพ์นี่คือ สยามรัฐรายวัน เพราะพ่อของผมบอกรับ และคอลัมน์ที่พ่อชอบอ่านที่สุดคือตอบปัญหาประจำวัน อ่านแล้วหัวเราะเอิ๊กอ๊าก ว่าคนตอบ (มรว. ศิกฤทธิ์ ปราโมข) ฉลาดจริงๆ และคราวหนึ่ง พ่อบอกว่ามีคนถามปัญหา แล้วหม่อมศิกฤทธิ์ตอบว่า “ซื่อนั่นจัน” แล้วพ่อก็เอิ๊กอ๊าก ผมจำไม่ได้เสียแล้วว่าคำถามอะไร

ช่วงดังกล่าว น่าจะอยู่ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๔๙๘ ผมอายุสิบขวบกว่าๆ ไม่เคยนึกเลยว่าชีวิต จะผกผันมาเป็นชาวกทม. ได้เป็นถึง “ศาสตราจารย์” เช็ดกันด้วยกระดาษทิชชูอันอ่อนละมุน

วิจารณ์ พานิช

ชีวิตที่พอเพียง : ๒๒๓๙. เด็กบ้านนอกกับกาบมะพร้าว

เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

วันอังคารที่ 09 กันยายน 2014 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันอังคารที่ 09 กันยายน 2014 เวลา 14:07 น.

บันทึกนี้เขียนที่ [GotoKnow](#) โดย [Prof. Vicharn Panich](#)